

25 Elektrolýza a její využití v praxi.

Ke zdroji napětí připojíme dvě elektrody ponořené nejprve do destilované vody a potom do roztoku vody a NaCl. Sledujeme chování diody (indikátor proudu), jejíž vývody jsou ponořené do kapaliny.

Destilovaná voda: dioda ..... Destilovaná voda ..... el. proud.

Roztok soli ve vodě: dioda ..... Roztok soli ve vodě ..... el. proud.

Elektrolyt je roztok

- .....
- .....
- .....

Elektrolytem může být kromě roztoku také tavenina výše uvedených látek.

Rozštěpení látky na ionty nazýváme ..... Při elektrolýze vznikají ionty.

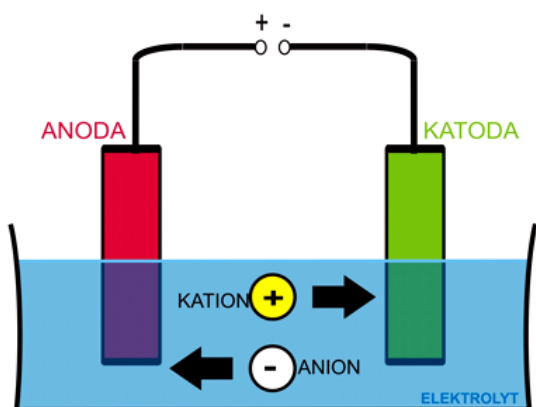
Kladné ionty nazýváme ....., záporné ionty nazýváme .....

Př. Doplňte v zápisu disociace látek symboly (+, -)

- $\text{NaCl} \rightarrow \text{Na} + \text{Cl}$
- $\text{CuSO}_4 \rightarrow \text{Cu} + \text{SO}_4$

Elektrolýza je děj, který vzniká při průchodu ..... elektrolytem.

Kladnou elektrodu ponořenou do kapaliny nazýváme ....., zápornou elektrodu nazýváme .....

Kladné ionty se pohybují směrem ke .....

Záporné ionty se pohybují směrem k .....

Na elektrodách ionty odevzdávají svůj ..... a mění se v neutrální atomy nebo molekuly.

Podle typu elektrolytu a elektrod může docházet na elektrodách k následujícím jevům:

- Částice se na elektrodě usazuje
- Vzniklé molekuly unikají pryč ve formě bublinek

plynu

- Částice reagují s elektrodou a vytváří sloučeninu
- Materiál elektrody se rozpouští

Př. Elektrolýza vodného roztoku NaCl: na katodě se vylučuje vodík, na anodě chlor a vzniká hydroxid sodný. Zapište dílčí reakce elektrolýzy na katodě a anodě.

Nejdříve doplňte správné číselné koeficienty u jednotlivých složek reakce (uvědomte si, že vodík a chlor jsou plyny, které tvoří ..... molekuly):

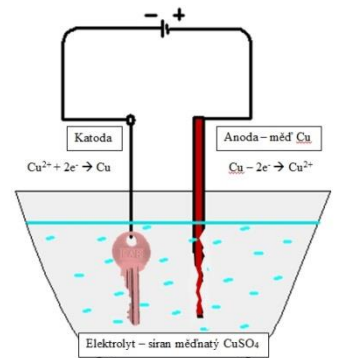
Katoda: $Na + H_2O \rightarrow NaOH + H$

Anoda: Cl

Využití elektrolýzy v praxi (vyhledejte a doplňte informace k následujícím pojmům)

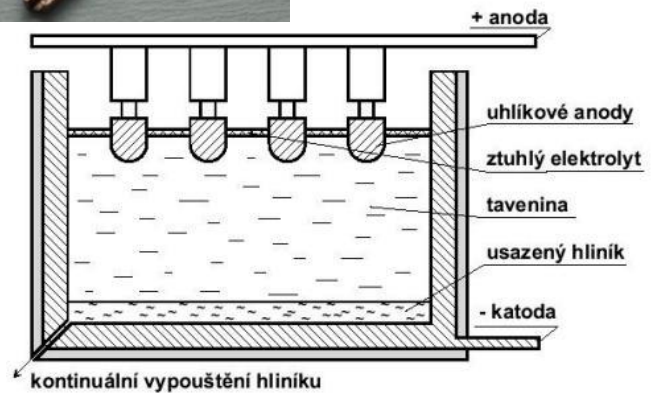
a) Galvanické pokovování

- Slouží k ochraně proti .....
- Anodou je ....., katodou je .....
- Nejčastěji se povrch předmětu pokrývá následujícími kovy:
.....

b) Elektrolytická výroba kovů

- některé kovy, např. .... se vyrábí elektrolýzou roztavené rudy, např. taveniny Al_2O_3
- velikost proudu při elektrolýze dosahuje hodnot až ..... A, takže je tato výroba velmi energeticky náročná

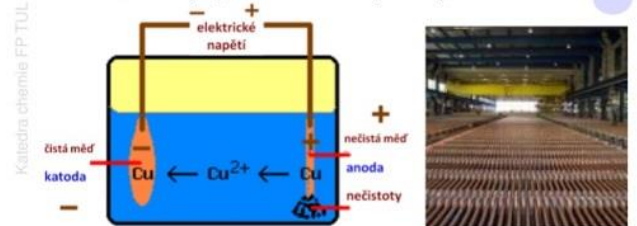

c) Elektrolytické čištění kovů

- kov z hutí obsahuje mnoho příměsí a je třeba ho dále vyčistit
- kov s nečistotami se připojí jako ....., elektrolytem je roztok jeho soli a na ..... se usazuje čistý elektrolytický kov
- tímto způsobem se čistí např. ....

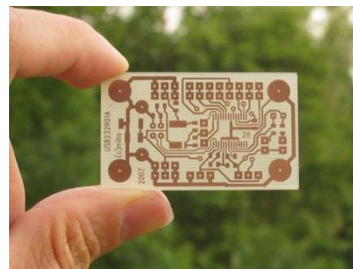
Elektrolytické čištění kovů

Kov vyrobený v hutích obsahuje mnoho příměsí. Tento kov se připojí ke kladnému pólu (anoda), elektrolytem je roztok soli tohoto kovu a na katodě se elektrolýzou vylučuje čistý kov bez příměsí. Takto se rafinuje především měď, zinek, nikl

d) Galvanické leptání a galvanoplastika

- Galvanické leptání – kovová destička se pokryje nevodivou vrstvou ochranné barvy nebo laku; do barvy se vyryje obrazec, deska se zavěsí jako anoda do vhodného elektrolytu. Průchodem proudu se odstraní ..... na místech bez barvy a po odstranění krycí barvy se objeví obrazec. Tímto způsobem se vyrábí např. tzv. desky ..... (viz obr.)

- Galvanoplastika – touto metodou se vyráběly kdysi např. gramfonové desky

e) Koroze

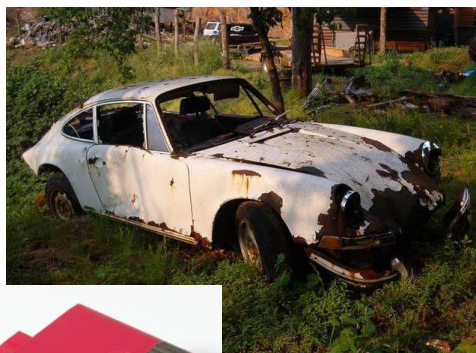
- jedná se o ..... projev elektrolyzy
- vzniká chemicky nebo elektrochemicky
- nejčastějším případem je ..... kovu vzdušným kyslíkem a vlhkostí
- korodovaný kov tvoří při vzniklé elektrolytické reakci ....., která se při reakci dále znehodnocuje
- ochrana proti korozi je možná pomocí:
  - a)
  - b)
  - c)
- kovy rychle korodující: .....
- kovy pomalu korodující: .....

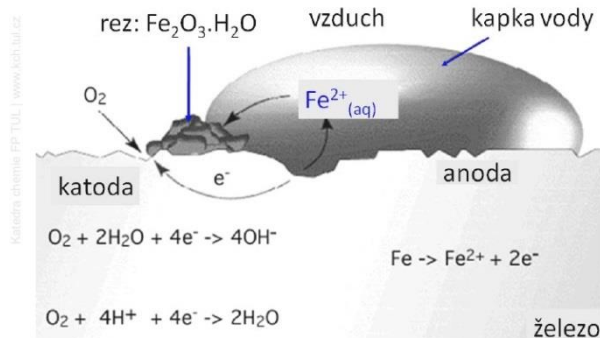
Galvanoplastika

– výrobky se zhotovují na nevodivé matrici pokryté vrstvou vodivého grafitu. Elektrolyzou se na matrici vytvoří tenká vrstva kovu jako její dokonalý kovový "obtisk". V muzejnictví se galvanoplastika používá pro zhotovení kopií zejména drobnějších předmětů např. nábytkového kování, knižní spony, medaile apod.

Katedra chemie FP TUL | www.kch.tul.cz

Schéma koroze

Katedra chemie FP TUL | www.kch.tul.cz